

© Vijeće Evrope/Evropski sud za ljudska prava, 2012. Ovaj prevod je realiziran zahvaljujući pomoći Fonda povjerenja Vijeća Evrope (www.coe.int/humanrightstrustfund). On ne obavezuje Sud. Ako su vam potrebne dodatne informacije, pogledajte naznaku o autorskim pravima na kraju ovog dokumenta.

© Council of Europe/European Court of Human Rights, 2012. This translation was commissioned with the support of the Human Rights Trust Fund of the Council of Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). It does not bind the Court. For further information see the full copyright indication at the end of this document.

© Conseil de l'Europe/Cour européenne des droits de l'homme, 2012. La présente traduction a été effectuée avec le soutien du Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme du Conseil de l'Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). Elle ne lie pas la Cour. Pour plus de renseignements veuillez lire l'indication de copyright/droits d'auteur à la fin du présent document

Informativna naznaka o sudskoj praksi Suda broj 146

Novembar 2011. godine

V.C. protiv Slovačke - 18968/07

Presuda od 8.11.2011 [Odjeljenje IV]

Član 3.

Ponižavajući postupak

Neljudski postupak

Sterilizacija Romkinje bez informiranog pristanka pacijentice: *povreda*

Član 8.

Pozitivne obaveze

Izostanak garancija kojima bi se posebno vodilo računa o reproduktivnom zdravlju jedne žene romskog porijekla: *povreda*

Činjenice – Podnositeljica predstavke, koja je Romkinja, je bila sterilizirana u jednoj javnoj bolnici za vrijeme porođaja carskim rezom 2000. godine. Sterilizacija je obavljena podvezivanjem jajovoda da bi se onemogućila fertilizacija. Etničko porijeklo podnositeljice predstavke je bilo jasno naznačeno u njenoj medicinskoj dokumentaciji u vezi sa porođajem, koja je sadržavala i zahtjev za sterilizaciju sa njenim potpisom. Međutim, podnositeljica predstavke je navela da nije razumjela pojam "sterilizacija", i da je potpisala zahtjev dok je bila na poslu te nakon što joj je osoblje bolnice saopćilo da ona ili dijete mogu umrijeti ako ponovo ostane trudna. Prema podnositeljici predstavke, ona je bila smještena za vrijeme svog boravka u bolnici u sobi sa ostalim ženama romskog porijekla te nijednoj od njih nije bilo dozvoljeno da koriste kupatila ni toalet koje su koristile žene koje nisu bile romskog porijekla. Podnositeljica predstavke je bez

uspjeha tražila obeštećenje pred građanskim sudovima tvrdeći da su sterilizacijom prekršeni domaći zakoni i međunarodne norme u domenu ljudskih prava, te da nije bila propisno informirana o postupku, njegovim posljedicama ili alternativnim rješenjima. Ustavna žalba koju je nakon toga podnijela je također bila odbijena.

Pravo – Član 3: Sterilizacija predstavlja ozbiljno miješanje u reproduktivno zdravlje neke osobe i pokreće mnogo pitanja u vezi sa ličnim integritetom pojedinca, uključujući fizičku i mentalnu dobrobit te emotivni, duhovni i porodični život. Takva intervencija bez pristanka mentalno sposobne odrasle pacijentice je u suprotnosti sa zahtjevom da se poštuje ljudska sloboda i dostojanstvo. Osim toga, prema generalno priznatim međunarodnim normama, sterilizacija može biti obavljena samo pod uslovom da ta osoba dā svoj pristanak nakon što je o tome bila jasno informirana, osim u izuzetnim urgentnim situacijama.* Podnositeljica predstavke je bila sterilizirana u javnoj bolnici odmah nakon što se porodila na carski rez budući da su ljekari smatrali da bi eventualna buduća trudnoća mogla dovesti u opasnost njen život i život bebe. Međutim, kao što je potvrdio jedan od ljekara, nije postojala medicinski urgentna situacija koja bi uključivala neposredan rizik od nepopravljive štete po njen život. Budući da je ona bila mentalno sposobna odrasla pacijentica, njen informirani pristanak je bio preduslov za takvu intervenciju, pretpostavljajući čak da je ona bila "potrebna" sa medicinskog stanovišta. Od pacijentice se zahtijevalo da dā svoj pristanak u pisanoj formi dok je bila na poslu, a da nije bila u potpunosti informirana o svom zdravstvenom stanju, predloženoj intervenciji ili alternativni. Iziskivanje pristanka u takvoj delikatnoj situaciji nije omogućilo podnositeljici predstavke da donese odluku slobodnom voljom nakon razmatranja implikacija ili konsultiranja sa svojim partnerom. Paternalistički način na koji je osoblje bolnice djelovalo nije ostavljao podnositeljici predstavke nikakvu drugu mogućnost osim da pristane na intervenciju koju su ljekari smatrali odgovarajućom. Prema tome, sterilizacija pacijentice te način na koji se od pacijentice zahtijevalo da na nju pristane su po prirodi takvi da su morali kod nje probuditi osjećaj straha, brige i inferiornosti. To je također dovelo do dugotrajne patnje budući da se na kraju razvela zbog svoje neplodnosti te je odstranjena iz romske zajednice. Premda nije bilo naznaka da je medicinsko osoblje imalo namjeru da ju zlostavlja, flagrantni izostanak poštivanja njenog prava na samostalnost i izbor kao pacijentice ju je podvrgao postupku koji je suprotan članu 3. Konvencije.

Zaključak: povreda (jednoglasno).

Article 8: Brojni međunarodni organi, kao što su Evropska komisija protiv rasizma i netolerancije (ECRI), Komisija za ukidanje diskriminacije žena (CEDAW) ili komesar za ljudska prava Vijeća Evrope, su istakli problem sterilizacije žena romskog porijekla u Slovačkoj te su zatražili uspostavljanje adekvatnih garancija. Da bi objasnila naznačavanje romskog porijekla podnositeljice predstavke u medicinskoj dokumentaciji, Vlada je istakla da je upis takovog podatka potreban zbog toga što pacijenti romskog porijekla često zanemaruju svoje zdravstvene i socijalne potrebe te im je potrebno ukazati posebnu pažnju. Čak i da se navedeno prihvati, Sud može samo konstatirati duhovno stanje medicinskog osoblja u pogledu načina na koji zdravlje žena romskog porijekla treba biti tretirano. Uprkos činjenici da je domaće zakonodavstvo na snazi u relevantno vrijeme iziskivalo prethodni pristanak pacijenatica prije sterilizacije, u predmetu podnositeljice predstavke te odredbe nisu obezbijedile odgovarajuće garancije, što je dovelo do izuzetno ozbiljne medicinske intervencije koja je obavljena bez informiranog pristanka pacijentice. Prema tome, izostanakom garancija kojima bi se posebno vodilo računa o reproduktivnom zdravlju jedne žene romskog porijekla, tužena država se nije povinovala svojim pozitivnim obavezama obezbjeđivanja prava na poštivanje njenog privatnog i porodičnog života.

Specifične mjere čiji je cilj ukidanje proceduralnih praznina su donesene 2004. godine, tek nakon pojave relevantnih činjenica u predmetu podnositeljice predstavke, te prema tome nisu imale nikakv uticaj na njenu situaciju.

Zaključak: povreda (jednoglasno).

Osim toga, Sud je jednoglasno zaključio da proceduralni aspekt člana 3. ili člana 13, u vezi sa članovima 3, 8. ili 12, nije prekršen.

Član 41: 31 000 EUR po osnovu nematerijalne štete.

*Vidi, na primjer, [Council of Europe Convention](#) on Human Rights and Biomedicine (*Konvencija Vijeća Evrope o ljudskim pravima i biomedicini*), [World Health Organisation's Declaration](#) on the Promotion of Patients' Rights in Europe (*Deklaracija Svjetske zdravstvene organizacije o promoviranju prava pacijenata u Evropi*) i [General Recommendation No. 24](#) of the UN Committee on the Elimination of Discrimination against Women (CEDAW) (*Opća preporuka broj 24 Komiteta za ukidanje diskriminacije žena Ujedinjenih nacija*).

© Vijeće Evrope/Evropski sud za ljudska prava, 2012.

Službeni jezici Evropskog suda za ljudska prava su engleski i francuski. Ovaj prevod je realiziran zahvaljujući pomoći Fonda povjerenja Vijeća Evrope (www.coe.int/humanrightstrustfund). On ne obavezuje Sud, niti Sud preuzima bilo kakvu odgovornost za njegov kvalitet. On može biti preuzet sa baze podataka sudske prakse Evropskog suda za ljudska prava, HUDOC, (<http://hudoc.echr.coe.int>) ili bilo koje druge baze podataka kojoj ga je Sud proslijedio. On može biti reproduciran u nekomercijalne svrhe pod uslovom da puni naziv predmeta bude citiran, zajedno sa navedenom naznakom o autorskim pravima i pozivanjem na Fond povjerenja za ljudska prava. Poziva se bilo koja osoba koja želi da se služi ovim prevodom, u potpunosti ili djelomično, u komercijalne svrhe da kontaktira publishing@echr.coe.int.

© Council of Europe/European Court of Human Rights, 2012.

The official languages of the European Court of Human Rights are English and French. This translation was commissioned with the support of the Human Rights Trust Fund of the Council of Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). It does not bind the Court, nor does the Court take any responsibility for the quality thereof. It may be downloaded from HUDOC case-law database of the European Court of Human Rights (<http://hudoc.echr.coe.int>) or from any other database with which the Court has shared it. It may be reproduced for non-commercial purposes on condition that the full title of the case is cited, together with the above copyright indication and reference to the Human Rights Trust Fund. If it is intended to use any part of this translation for commercial purposes, please contact publishing@echr.coe.int.

© Conseil de l'Europe/Cour européenne des droits de l'homme, 2012.

Les langues officielles de la Court européenne des droits de l'homme sont le français et l'anglais. La présente traduction a été effectuée avec le soutien du

Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme du Conseil de l'Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). Elle ne lie pas la Cour, et celle-ci décline toute responsabilité quant à sa qualité. Elle peut être téléchargée à partir de HUDOC, la base de jurisprudence de la Cour européenne des droits de l'homme (<http://hudoc.echr.coe.int>), ou toute autre base de donnée à laquelle HUDOC l'a communiquée. Elle peut être reproduite à des fins non commerciales, sous réserve que le titre de l'affaire soit cité en entier et s'accompagne de l'indication de copyright ci-dessus ainsi que de la référence au Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme. Toute personne souhaitant se servir de tout ou partie de la présente traduction à des fins commerciales est invitée à le signaler à l'adresse suivante: publishing@echr.coe.int.

© Council of Europe/European Court of Human Rights
This summary by the Registry does not bind the Court.

Click here for the [Case-Law Information Notes](#)